

V současné době je v nizozemském Parlamentu projednáván další návrh na změnu zákonného ustanovení o konkurenční doložce. Jeho cílem je opět upřesnit podmínky platnosti konkurenční doložky, snížit počet omezení, specifikovat rozsah náhrady zaměstnanci za každý měsíc platnosti konkurenční doložky. Změny se týkají především ustanovení s nejasně stanovenými zákonnými hranicemi. Především se jedná o zavedení jednoleté maximální doby účinnosti konkurenční doložky doplněné o povinnost zaměstnavatele hradit po celou dobu náhradu za každý měsíc a to ve výši celého měsíčního platu. Další hlasy volají pro zpřesnění skupiny, s kterou „může“ zaměstnavatel konkurenční doložku uzavřít, ne tedy s každým zaměstnancem, ale se zaměstnancem, který se dostává do styku s takovými informacemi, které si ochranu ve formě konkurenční doložky zaslouží a jejich ochrana ve formě náhrady bývalému zaměstnanci připadne zaměstnavateli efektivní.

4.0 Závěr

Konkurenční doložka je prostředkem právní ochrany zaměstnavatele proti využívání informací a know-how, se kterým se zaměstnanec seznámil při plnění pracovních úkolů v rámci pracovněprávního vztahu, a to po dobu stanovenou po skončení pracovního poměru.

Podstatou konkurenční doložky je smluvní závazek mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, jímž se zaměstnanec zavazuje po určitou dobu od skončení pracovněprávního vztahu nevyvíjet konkurenční činnost v předmětu činnosti zaměstnavatele, ať již jako osoba samostatně výdělečně činná při svém vlastním samostatném podnikání nebo v pracovněprávním vztahu pro jiného zaměstnavatele.

Cílem mé diplomové bylo podrobně zmapovat téma konkurenční doložka v pracovním právu, a to především v teoretické rovině.

Ve své práci jsem nejprve vymezila základní pojem konkurenční doložky, věnovala jsem se historii institutu konkurenční doložky v českém právním systému od počátku minulého století do současné doby. Zaměřila jsem se na postavení pojmu po jednotlivých relevantních novelách zákoníku práce po roce 1989. Snažila jsem se o vymezení čtyř základních etap vývoje konkurenční doložky:

- a. neexistence právní úpravy konkurenčního jednání zaměstnance v českém právním systému do novely č. 155/2000 Sb.,
- b. zákoník práce zákon č. 65/1965 Sb. po novele provedené zákonem č. 155/2000 Sb., která po dlouhé absenci pracovněprávní úpravy v oblasti konkurenční doložky přišla s pojmem konkurenční doložky,

- c. zákoník práce zákon č. 65/1965 Sb. po novele zákonem č. 46/2004 Sb., která sice nepoužívala termín konkurenční doložka, snažila se však o odstranění terminologických pochybení obsáhlejším zákonným vymezením pojmů,
- d. a konečně nový zákoník práce zákon č. 262/2006 Sb. s účinností od 1. 1. 2007, ve kterém došlo, až na drobné změny, k převzetí předchozí právní úpravy a jehož největší novinkou je nové vymezení vztahu pracovního a občanského práva.

Dalším tématem, kterým se má práce zabírá, je rozbor jednotlivých úskalí současné právní úpravy konkurenční doložky: konfliktu práva na volbu povolání a omezení tohoto práva podpisem konkurenční doložky, pokus o vymezení pojmu výdělečné činnosti, vysvětlení podmínek k platnosti konkurenční doložky, přiblížení finančních sankcí za nedodržení retenční dohody a konečně možnost odstoupení a výpovědi od konkurenčního ujednání.

Značný prostor jsem věnovala také aktuální verzi návrhu novely zákoníku práce, který v říjnu 2008 uveřejnilo Ministerstvo práce a sociálních věcí a který je výsledkem součinnosti odborníků na pracovní právo a který byl předložen k veřejné diskuzi. Návrh novely obsahuje rozsáhlou úpravu a vymezení některých pojmů v oblasti ochrany zaměstnavatelova know-how v konkurenční doložce. Novinky se týkají hlavně doby, na kterou bude možné sjednat konkurenční doložku, dále vymezení její geografické, osobní a věcné působnosti, snížení minimální náhrady bývalému zaměstnanci a jiné.

Jelikož institut konkurenční doložky se nevyskytuje pouze v pracovním právu, nahlédla jsem také do jiných právních odvětví, která se konkurenční doložkou zabírají. Samostatnou kapitolu tak tvoří konkurenční doložka v obchodním zákoníku, zákon č.513/1999 Sb. a postavení pojmu v zákoně č. 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže. Věnovala jsem se, i když okrajově, též souvisejícím tématům: nekalá soutěž a tzv. insider trading.

Ve své snaze vytvořit průvodce, který se pokusí konkretizovat způsob ochrany zaměstnavatelových cenných informací, které svěřuje svému zaměstnanci, jsem nemohla opomenout také další způsoby ochrany informací před zneužitím: ochranu ve formě dohody o obchodním tajemství podle práva obchodního, dohody nepojmenované podle práva občanského a v poslední řadě také dohody o prohloubení kvalifikace podle pracovního práva.

Posledním tématem byla pozice institutu konkurenční doložky v právním systému Nizozemského království, kterému nutně musel předcházet rozsáhlý exkurz do nizozemského pracovního práva, jehož úprava je značně roztržštěná, mnoho institutů pracovního práva postrádá svou zákonnou definici, výjimečně výrazný je tak význam sjednocující a vysvětlující praxe soudů. Přesto shledávám pojednání o základech nizozemského pracovního práva natolik zajímavé a obohacující, že jej zde předkládám v celé jeho rozsáhlosti. K mému překvapení jsem při komparaci obou systémů došla k závěru, že současná nizozemská právní úprava za tou českou poněkud pokulhává, a to přesto, že Nizozemí za sebou nemá politicko-hospodářskou minulost České republiky a konkurenční doložka se v jeho právním systému objevuje zhruba od stejné doby jako u nás. Nizozemská právní úprava konkurenční doložky má své místo v občanském zákoníku a jeho části pojednávající o pracovních smlouvách. Jednotlivá ustanovení z oblasti pracovního práva se řídí obecnými ustanoveními práva občanského. Právní úprava konkurenční doložky v nizozemském pracovním právu při bližším zhodnocení vyvolává ještě více výkladových otázek než její česká verze. Konkurenční doložka obsahuje řadu pojmů nabízejících různé možnosti výkladu a jednotlívým prvkem se tak stává rozsáhlá judikatura, která značně komplikuje využití konkurenční doložky v praxi. Nicméně i v Nizozemí již několik let probíhají /nejen/ parlamentní boje za aktualizaci konkurenční doložky vzhledem k zastaralé zákonné formulaci z roku 1997. Aktuální návrh novely předložený nizozemskému Parlamentu není nepodobný tomu aktuálnímu českému, se kterým v říjnu 2008 přišlo MPSV.

Závěrem poznamenám, že bylo zajímavé sledovat pozici institutu zejména v době před první významnou novelou z roku 2000, pro kterou byl charakteristický nedostatek pozitivní zákonné úpravy v této oblasti. Inspirující byly především pře odborníků na stránkách právnické literatury o přípustnosti soutěžního ujednání v rámci pracovního nebo obchodního práva, o platnosti takového ujednání v rámci práva občanského a smluvní volnosti stran uzavřít i smlouvu nepojmenovanou, diskuse k tématu smluvní pokuty, polemiky nad souladem takového ujednání s Listinou základních práv a svobod a pravidly stanovenými Ústavou, a otázky nad rozhodnutím Ústavního soudu čj. II ÚS 192/95. Ticho právní jistoty se kolem výkladu institutu konkurenční doložky nerozprostírá ani v době současné, některé základní otázky ale byly zodpovězeny a obsah návrhu novely je slibným krokem k většímu využití konkurenční doložky v praxi.